

AANBEVELING 3

Garanderen dat FGP-secties mensenhandel in grote arrondissementen zich ook specialiseren in economische uitbuiting.

Om in grote dossiers inzake mensenhandel gerelateerd aan sociale dumping uitvoerige onderzoeken te voeren, hebben de arbeidsauditeurs de medewerking van zowel de diensten van de sociale inspectie als de secties mensenhandel bij de federale gerechtelijke politie (FGP) nodig. Daartoe moeten deze **FGP-secties mensenhandel zich ook specialiseren in economische uitbuiting**, zoals dat in sommige regio's in Vlaanderen al gebeurt.

Dergelijke grote onderzoeken vereisen meer gespecialiseerde onderzoekstechnieken door de FGP, zoals telefoontaps en onderzoeken van sociale media. Op deze wijze werken zij niet alleen voor het parket maar ook voor het arbeidsauditoraat. Dat resulteert in een nauwere samenwerking met de diensten van de arbeidsinspectie en het arbeidsauditoraat, wat leidt tot een grote expertise bij de aanpak van economische uitbuiting en een betere detectie van grotere dossiers.

Daarvoor moet er eveneens **voldoende capaciteit bij de FGP-secties mensenhandel** gegarandeerd zijn. In verschillende arrondissementen, waaronder Luik en Brussel, heeft de FGP evenwel onvoldoende capaciteit om een rol te spelen in de strijd tegen mensenhandel met het oog op economische uitbuiting. In Charleroi bestaat er zelfs geen FGP-cel mensenhandel meer. De beleidskeuzes van de parketten en de auditoraten kunnen dan soms op dat vlak eveneens relevant zijn. Dat alles leidt tot een verschillende aanpak en *de facto* tot een **andere beeldvorming van dossiers mensenhandel met het oog op economische uitbuiting binnen deze arrondissementen**.

Ketenaanpak en *due diligence*

AANBEVELING 4

Financieel onderzoek uitvoeren met het oog op een ketenaanpak.

Het financiële onderzoek kan nuttig zijn bij de ketenaanpak. In haar aanbevelingen vraagt de parlementaire commissie om grootschalige financiële onderzoeken op te nemen in een ketenbenadering voor het ontmantelen van grote internationale netwerken ("*follow the money*") (aanbeveling 13). In Myria's jaarverslag van 2019 is dat uitgebreid aan bod gekomen.

Volgens een magistraat kunnen de opdrachtgevers ook grote bedrijven met een internationale reputatie zijn die niet failliet gaan en de situaties van mensenhandel mee gefaciliteerd hebben. Indien het onderzoek ver genoeg gaat op de ketenladder, dan kunnen er binnen deze bedrijven doorgaans goederen worden teruggevonden om in beslag te nemen. Een bijkomend effect is dat zoiets een **signaalfunctie** heeft naar andere Belgische bedrijven toe. Die worden zo aangespoord om te **controleren met welke onderaannemers zij samenwerken**.

Bepaalde goede praktijken – die ook vermeld zijn in het kader van de parlementaire commissie – bestaan al, zoals de "kaalplukcel" van de politie die in grotere dossiers systematisch vanaf het begin wordt ingezet om zo snel mogelijk over te gaan tot inbeslagnames. Deze samenwerking zou moeten worden aangemoedigd.

Daarnaast vormt de berekening van het vermogensvoordeel door de arbeidsinspectie op basis van de schatting van onder meer de niet-betaalde lonen een relevant aspect van het financiële onderzoek.

Dat kan nadien ook van een grote meerwaarde zijn voor een eventuele compensatie van de slachtoffers.

AANBEVELING 5

Aandacht hebben voor de ketenaanpak om hogerop te geraken bij de opdrachtgevers.

AANBEVELING 6

Een wettelijke zorgvuldigheidsplicht (*due diligence*) invoeren voor ondernemingen.

Volgens meerdere arbeidsauditeurs kunnen sociale dumping en mensenhandel hand in hand gaan. Het is **essentieel dat alle arbeidsauditoraten en bevoegde eerstelijnsdiensten errond worden gesensibiliseerd dat sociale dumping in een aantal gevallen ook kan leiden tot de opstart van dossiers mensenhandel.**

De ketenaanpak kan een belangrijk hulpmiddel vormen bij de aanpak van een dergelijk systeem van opdrachtgevers met onderaannemingen. Hoe hoger gesitueerd op de ladder, hoe zwaarder de bewijslast valt en hoe vaker de opdrachtgever juridisch beter ingedeekt is. Daarom pleiten meerdere magistraten voor **meer juridische regelgeving rond de hoofdelijke aansprakelijkheid van de opdrachtgevers.**

Het **concept van mededaderschap in het kader van mensenhandel** kan volgens meerdere arbeidsauditeurs eveneens een instrument zijn om hogerop in de keten te geraken. De opdrachtgever moet daarbij **“wetens en willens”** handelen. De magistraten slagen er niet altijd in om de malafide rol van de opdrachtgever aan te tonen, maar moeten proberen te bewijzen dat de opdrachtgever op de hoogte was van de slechte werkomstandigheden. Daarover bestaat al rechtspraak dankzij een dossier rond mensenhandel waarbij de opdrachtgever door controles van de diensten van de sociale inspectie op de hoogte was van de uitbuitingssituatie.

Een systeem van verplichte zelfregulering met rapportageverplichtingen in het verlengde van de regelgeving rond *due diligence* (zie *infra*) zou kunnen helpen om bij eventuele latere vaststellingen van mensenhandel toch dat aspect “wetens en willens” in het kader van mededaderschap te bewijzen. Zo zou het mogelijk kunnen worden om bepaalde controlesystemen te ontwikkelen, eventueel via zelfregulering, zodat de opdrachtgever achteraf niet meer kan ontkennen dat hij op de hoogte was van de mistoestanden.

België heeft nood aan een wettelijke zorgvuldigheidsplicht voor ondernemingen die actief zijn in België, al dan niet in het kader van de omzetting van de toekomstige Europese richtlijn. De Belgische overheid zou in dat verband moeten onderzoeken **welk systeem het meest geschikt is voor ons land** door de mogelijkheden te analyseren in de buurlanden die deze verplichting al invoerden. Bij de invoering moet erover worden gewaakt dat de **zorgvuldigheidsplicht effectief** is en er **voldoende controlemechanismen** worden geïmplementeerd, zodat deze verplichting in de praktijk voortdurend en continu wordt toegepast door ondernemingen en geen eenmalige jaarlijkse verplichting blijft. De zorgvuldigheidsplicht zou ook een belangrijk element kunnen zijn bij het toekennen van overheidsopdrachten.

Bij de invoering van een verplichting inzake *due diligence* dient er in **voldoende tools** te worden voorzien om ondernemingen daarbij te ondersteunen.

AANBEVELING 7

Een rapportageverplichting rond risico's inzake mensenhandel invoeren in het kader van de zorgvuldigheidsplicht.

Slachtoffers

AANBEVELING 8

Slachtoffergroepen zonder *agency* beter detecteren.

In de huidige wetgeving rond de verklaring van niet-financiële informatie en in het kader van de omzetting van de richtlijn 2022/2464 rond duurzaamheidsrapportage zou België moeten opnemen dat ondernemingen specifiek dienen te rapporteren of hun activiteiten een risico inhouden voor mensenhandel en economische uitbuiting en over hoe hun beleid mensenhandel probeert te voorkomen. Ondernemingen rapporteren daarbij over de risico's in hun eigen activiteiten en over deze in hun waardeketen. **Ondernemingen moeten duidelijk weten waarover en hoe ze precies moeten rapporteren en dat er gebruik kan worden gemaakt van bepaalde rapportagestandaarden.** Daarnaast moet de rapportage **online worden gepubliceerd** op de website van de ondernemingen en in een nationaal register, zodat er **voldoende transparantie** is voor de consumenten, investeerders en andere belanghebbenden. De informatie die ondernemingen daarbij vrijgeven zou kunnen worden gebruikt in een onderzoek naar mensenhandel en economische uitbuiting.

Er is **meer specialisatie nodig bij eerstelijnsdiensten die bevoegd zijn voor mensenhandel**, zoals ECOSOC-teams en de FGP, om het vertrouwen te winnen van bepaalde groepen slachtoffers die worden aangetroffen binnen risicosectoren. Onder hen bevinden zich vaak kwetsbare groepen zonder *agency* in uitbuitingssituaties, zoals illegaal tewerkgestelde Vietnamezen. De eerstelijnsdiensten moeten blijvend worden gesensibiliseerd om dergelijke situaties als mensenhandel te detecteren. De rol van deze diensten is daarbij essentieel, aangezien zij vaak de enige zijn die deze bijzonder kwetsbare groepen slachtoffers kunnen detecteren en bevrijden uit hun erbarmelijke situaties. De autoriteiten moeten zich ervan bewust zijn dat de eerstelijnsdiensten op dat vlak een essentiële rol spelen.